

Številka: U-I-246/19-11

Datum: 24. 10. 2019

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Sodnega sveta Republike Slovenije, na seji 24. oktobra 2019

sklenilo:

1. Do končne odločitve Ustavnega sodišča se zadrži izvrševanje Zakona o parlamentarni preiskavi (Uradni list RS, št. 63/93) in Poslovnika o parlamentarni preiskavi (Uradni list RS, št. 63/93 in 33/03), kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi ugotavljanja politične odgovornosti sodnikov.

2. Odločitev iz prejšnje točke se izvrši tako, da se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvrševanje točk 1 do vključno 7¹ Akta o odreditvi parlamentarne preiskave za ugotovitev politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij, ki naj bi sodelovali pri pripravi in izvedbi političnega in kazenskega pregona zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih, zaradi suma, da so bile v postopkih zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih huje kršene in nedopustno zlorabljene določbe Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Ustave Republike Slovenije, Zakona o kazenskem postopku, Kazenskega zakonika ter Zakona o državnem svetu, in ugotovitev domnevnega nezakonitega upravljanja in vodenja določenih evidenc Policije (Uradni list RS, št. 46/19), kolikor se nanašajo na sodnike.

Obrazložitev

A.

1. Sodni svet Republike Slovenije (v nadaljevanju predlagatelj) vlaga zahtevo za oceno ustavnosti Zakona o parlamentarni preiskavi (v nadaljevanju ZPPre) in Poslovnika o parlamentarni preiskavi (v nadaljevanju PoPP). Zatrjuje obstoj protiustavne pravne praznine, ker ZPPre oziroma PoPP ne vsebujeta ustreznih zakonskih mehanizmov za preprečitev protiustavnih parlamentarnih preiskav, zlasti z vidika posega v neodvisnost sodstva. Vlagatelj opisuje, da je bil v Uradnem listu RS, št. 46/19 z dne 19. 7. 2019 objavljen Akt o odreditvi parlamentarne preiskave št. 020-02/19-12/95 z dne 12. 7. 2019 (v nadaljevanju Akt o odreditvi parlamentarne preiskave). Iz tega Akta je razvidno, da naj bi se parlamentarna preiskava (i) ne nanašala na javne zadeve, npr. problem delovanja sodstva kot celote, pač pa na (ii) konkretne že pravnomočno končane sodne postopke; da naj bi bila (iii) usmerjena v nosilce javne oblasti, ki niso politično odgovorni (sodnike) ter da je zato parlamentarna preiskava (iv) preseгла svoje ustavno določene pristojnosti in (v) posegla v ustavno varovano neodvisnost sodne veje oblasti. Ker ZPPre in PoPP ne omogočata ustreznega sodnega varstva za primer, ko je že s samim aktom o odreditvi parlamentarne preiskave (in ne šele ob dejanski izvedbi parlamentarne preiskave) očitno poseženo v neodvisnost sodne veje oblasti, sta po mnenju predlagatelja neskladna z 2., 3., 125. in 134. členom Ustave.

2. Predlagatelj predlaga, naj Ustavno sodišče do končne odločitve zadrži izvrševanje ZPPre in PoPP (v razmerju do sodnikov) ter Akt o odreditvi parlamentarne preiskave (v delu, ki se nanaša na sodnike). Predlaga absolutno prednostno obravnavo zadeve. Meni, da posledic posega zakonodajne veje oblasti v neodvisnost sodstva ne bi bilo mogoče odpraviti, če bi se izkazalo, da je ta protiustaven. Ustanovitev in delovanje parlamentarne komisije, ki naj bi ugotavljala politično odgovornost nosilcev sodne veje oblasti v zvezi z izvrševanjem sodne funkcije v konkretnih sodnih postopkih, naj bi imela neprimerljivo težje in bolj nepopravljive posledice kot začasno zadržanje izvajanja parlamentarne preiskave v delu, ki zadeva sodno oblast. Zaradi začasnega zadržanja naj škodljive posledice ne bi nastale, saj naj bi bilo morebitno kazensko in drugo odgovornost nosilcev sodne funkcije mogoče uveljavljati v samostojnih preiskovalnih in drugih postopkih.

3. Ustavno sodišče je Državnemu zboru vročilo predlog predlagatelja za zadržanje izvrševanja izpodbijanega ZPPre in PoPP ter Akta o odreditvi parlamentarne preiskave. Mnenje o predlogu je posredovala Vlada. Vlada v odgovoru med drugim navaja, da parlamentarna preiskava, ki je bila odrejena z Aktom o odreditvi parlamentarne preiskave, ne upošteva načela delitve oblasti in da je zato v delu, v katerem posega v neodvisnost sodstva in samostojnost državnih tožilcev, ustavno sporna. Vlada podpira absolutno prednostno obravnavo zadeve ter začasno zadržanje obeh izpodbijanih predpisov, če bi se lahko razlagala na način, da nedopustno posegata v neodvisnost sodne veje oblasti, oziroma v ustavno zajamčeno samostojnost državnih tožilcev.

B.

4. Po prvem odstavku 39. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) sme Ustavno sodišče do končne odločitve v celoti ali delno zadržati izvršitev predpisa, če bi zaradi njegovega izvrševanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Pri tem tehta med škodljivimi posledicami, ki bi jih povzročilo izvrševanje morebiti protiustavnega predpisa, in škodljivimi posledicami, ki bi nastale, če se izpodbijane določbe ne bi izvrševale, pa bi se v ustavnosodni presoji izkazalo, da niso v neskladju z Ustavo.

5. V obravnavanem primeru se postavlja vprašanje ustavne skladnosti ZPPre in PoPP, ker naj ne bi vsebovala ustreznih mehanizmov za preprečitev protiustavnih parlamentarnih preiskav, ki bi lahko posegle v neodvisnost sodstva. Če bi se izkazalo, da izpodbijana ZPPre in PoPP res ne vsebujeta takih mehanizmov, pa bi jih po Ustavi morala vsebovati, bi izvrševanje izpodbijanih predpisov do končne odločitve Ustavnega sodišča v tej zadevi lahko povzročilo težko popravljive škodljive posledice. Izvajanje parlamentarne preiskave, ki se nanaša na ugotavljanje politične odgovornosti konkretnih sodnikov v konkretnih sodnih postopkih, namreč trči v ustavno zajamčeno neodvisnost sodnikov (125. člen Ustave RS), kar lahko povzroči nepopravljivo škodo za neodvisnost sodstva.

6. Navedene posledice je mogoče do končne odločitve Ustavnega sodišča v tej zadevi preprečiti tako, da se začasno zadrži izvrševanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave v delu, ki se nanaša na sodnike. Takšno zadržanje po oceni Ustavnega sodišča ne bi povzročilo hujših posledic. Edina posledica zadržanja bo, da bo izvedba preiskovalnih dejanj na podlagi Akta odložena.

7. Glede na navedeno je Ustavno sodišče sklenilo, da do končne odločitve zadrži izvrševanje izpodbijanih predpisov, kolikor ne vsebujeta ustreznih mehanizmov za preprečitev parlamentarnih preiskav, ustanovljenih zaradi ugotavljanja politične odgovornosti sodnikov (1. točka izreka). Ustavno sodišče je na podlagi tretjega odstavka 39. člena ZUstS sklenilo, da se ta odločitev izvrši tako, da se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvrševanje Akta o odreditvi parlamentarne preiskave, v delu, v katerem se nanaša na sodnike (2. točka izreka).

8. Ustavno sodišče je sklenilo, da bo zadevo obravnavalo absolutno prednostno.

C.

9. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi prvega in tretjega odstavka 39. člena ZUstS in tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Sodnik dr. Rok Čeferin je bil pri odločanju o tej zadevi izločen. Sklep je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Jaklič, ki je napovedal odklonilno ločeno mnenje. Sodnica Mežnar in sodnik Šorli sta napovedala pritrdilni ločeni mnenji. Ustavno sodišče je na podlagi prvega odstavka 73. člena Poslovnika sklenilo, da se sklep odpravi takoj, ločena mnenja pa se odpravijo po poteku rokov iz 72. člena Poslovnika.

Dr. Rajko Knez
Predsednik

¹Točke se glasijo:

- »1. ugotovi morebitno politično odgovornost nosilcev javnih funkcij, ki naj bi sodelovali pri pripravi in izvedbi političnega in kazenskega pregona zoper Franca Kanglerja in drugih, zaradi suma zlorabe uradnega položaja oziroma javne funkcije;
2. ugotovi, kolikšna je morebitna politična odgovornost nekdanjih in sedanjih nosilcev javnih funkcij v Vladi Republike Slovenije, na Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije ter nosilcev uradnega položaja v drugih državnih organih oziroma organih v sestavi (policija, inšpekcijske službe, itd.);
3. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil pregon Franca Kanglerja in drugih, saj tedanja državna tožilka na Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru Elizabeta Györkös leta 2010 po tem, ko je od Sektorja kriminalistične policije Policijske uprave Maribor v skladu s 153. členom Zakona o kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZKP) zahtevala poročilo o uporabi ukrepov po 150. členu ZKP, ni zahtevala kazenske ovadbe zoper Franca Kanglerja;
4. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil takratnemu vodji Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Dragu Šketi, da na podlagi arhiviranih prikritih preiskovalnih ukrepov na krajevno in stvarno pristojnem sodišču sproži postopke (predhodno je tedanja vodja Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Elizabeta Györkös od Policijske uprave Maribor dne 23. 7. 2010 prejela Poročilo o uporabi ukrepov v zadevi Franc Kangler in ga dne 26. 7. 2010 predala preiskovalnemu sodniku na Okrožnem sodišču v Mariboru dr. Janezu Žirovniku, v preizkus. Od tistega trenutka dalje je bilo v skladu s prvim odstavkom 154. člena ZKP mariborsko sodišče edino pristojno, da hrani izsledke prikritih preiskovalnih ukrepov. Takratni vodja Okrožnega državnega tožilstva v Mariboru Drago Šketa je 2011 zoper Franca Kanglerja in druge na podlagi arhiviranih prikritih preiskovalnih ukrepov na sodišču nezakonito sprožil postopke);
5. ugotovi, kdo izmed nosilcev javnih funkcij je naročil Policijski upravi Maribor, da v nasprotju s 150. členom ZKP izdela več kopij izsledkov, ki so bili v nasprotju s prvim odstavkom 153. člena ZKP in internim navodilom policije št. 2340-108/2010/3 z dne 16. 9. 2010 poslani na različne naslove;
6. ugotovi, kdo je koordiniral dogovarjanje glede postopka zoper Franca Kanglerja med takratnim državnim tožilcem Borisom Marčičem in sodnikom dr. Boštjanom Polegekom, glede na to, da so se na družbenih omrežjih teden dni pred odločitvami sodnika dr. Boštjana Polegeka pojavljali različni pozivi na spremljanje sojenja ter že vnaprej znane odločitve, ki jih je očitno sodnik dr. Boštjan Polegek predhodno usklajeval s tožilstvom;
7. ugotovi, kako ravnajo s prikritimi preiskovalnimi ukrepi na Policiji in Okrožnem državnem tožilstvu v Mariboru ter kdo in na kakšen način je znotraj sistema odgovoren za zakonitost postopkov ter hrambo prikritih preiskovalnih ukrepov«.